

Atletes i Drets Humans

Bruce Kidd

Col·lecció **Lliçons universitàries** | 9

Centre d'Estudis Olímpics
Universitat Autònoma de Barcelona

Aquesta obra ha estat publicada com a part del projecte educatiu del Centre d'Estudis Olímpics (CEO-UAB), *Lliçons universitàries olímpiques*, promogut a través de la Càtedra Internacional d'Olimpisme (CIO-UAB). El projecte té com a objectiu oferir l'accés en línia a textos elaborats per experts internacionals i dirigits a estudiants universitaris i professors que tracten sobre les principals temàtiques relacionades amb els Jocs Olímpics.

Aquesta obra està subjecta a la llicència Reconeixement-No comercial-Sense obres derivades 2.5 Espanya de Creative Commons. Ets lliure de copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra, sempre que reconegues l'autor i editor, no sigui utilitzada per a finalitats comercials o generi una obra derivada d'aquesta.

Per citar aquest document, pots usar la referència:

Kidd, Bruce (2010): *Atletes i drets humans: Lliçons universitàries sobre els Jocs Olímpics* [article en línia]. Barcelona : Centre d'Estudis Olímpics (UAB). Càtedra Internacional d'Olimpisme (CIO-UAB). [Data de consulta: dd/mm/aa]
<http://ceo.uab.cat/pdf/kidd_cat.pdf>

- © Del contingut, 2003 Bruce Kidd
- © De l'edició, 2010 Centre d'Estudis Olímpics (CEO-UAB)

ISBN: 978-84-693-6206-8

Sumari

1. Introducció	1
2. Drets per als esportistes	2
2.1. El dret de participar en l'esport	2
2.2. El dret de participar en el govern	5
2.3. El dret de prendre decisions justes i imparcials	6
2.4. El dret de participar en un esport sense drogues.....	8
3. Desenvolupament dels drets per als esportistes	9
3.1. Drets dels mitjans de comunicació	9
3.2. Drets mèdics	10
3.3. Drets d'educació	11
4. La lluita pels drets humans i la seva aplicació en l'esport	12
4.1. La Declaració Universal dels Drets Humans.....	12
4.2. Cartes específiques de l'esport.....	13
4.3. Exemples d'aplicació dels drets humans en l'esport	14
4.3.1. Els drets de les dones.....	14
4.3.2. Anti-apartheid	15
4.4. Reptes per a obtenir drets humans dins i fora de l'esport.....	16
4.5. Desenvolupament dels drets humans en l'esport.....	18
4.5.1. Drets dels treballadors.....	18
4.5.2. Els nens i l'esport	18
5. Conclusions	19
Bibliografia	21
Lectures recomanades	22
Pàgines web d'institucions	23

1. Introducció

El Moviment Olímpic és més que una organització esportiva. Pierre de Coubertin, fundador dels Jocs Olímpics moderns, va comprendre que l'esport posseïa un potencial immens; per mitjà de l'entrenament i la competició atlètica, l'ésser humà podia arribar als més alts nivells d'autorealització. Tal com declara la Carta Olímpica:

“L' objectiu de l'Olimpisme és posar sempre l' esport al servei del desenvolupament harmònic de l'home, amb la finalitat d'afavorir l'establiment d'una societat pacífica i compromesa amb el manteniment de la dignitat humana. Per aconseguir-ho, el Moviment Olímpic porta a terme, en solitari o en cooperació amb altres organismes, i dins de les seves possibilitats, accions a favor de la pau.”

CIO, 2003: Principi fonamental núm. 3

D'aquesta i d'altres maneres, el Moviment Olímpic modern representa les aspiracions més elevades per als drets humans i la justícia. El concepte central del projecte de Coubertin de l'atleta que cerca l'autorealització és molt semblant al de l'individu desitjós de desenvolupar-se plenament en què es fonamenta la teoria liberal política i econòmica. Els simbòlics lligams entre el Moviment Olímpic i els Jocs de la Grècia antiga evoquen els valors basats en la llibertat de la democràcia clàssica d'Atenes. La filosofia universalista de l'Olimpisme que Coubertin va proposar en els seus Jocs Olímpics comparteix molts trets amb altres iniciatives idealistes de finals del segle XIX i començaments del segle XX, per exemple el Moviment Mundial a favor de la Justícia, l'escoltisme, Scouting, la Creu Roja Internacional i la plataforma per a la creació d'una llengua universal (Esperanto) (MacAloon, 1981 ; Quanz, 1995 ; Hoberman, 1995). Va ser una època testimoni dels inicis de la globalització i de l'expressió de la idea d'una humanitat compartida.

El Moviment Olímpic no ha sigut sempre fidel al seu compromís humanitari i liberal.

Els primers anys, discriminava els atletes per la seva classe social o sexe i no ha estat fins fa poc que els ha atorgat els drets bàsics de “justícia natural” en conflictes referents a la selecció o a la disciplina. Hi ha qui creu que amb la seva exaltació poc crítica dels campions, fa els ulls grossos les condicions d'entrenament que minen la salut de l'atleta, així com la seva educació i

consciència intercultural (Kidd, 1991 ; MacAloon, 1986). Altres pensen que sovint ha passat per alt els drets humans (Hoberman, 1986). No obstant això, el Moviment Olímpic modern centra la seva retòrica precisament en els drets humans i, en la pràctica, ha constituït amb freqüència una important plataforma per la defensa, la lluita i la realització dels drets humans dels atletes.

Aquesta lliçó tracta els drets aconseguits per atletes i altres persones en referència a l'esport i al Moviment Olímpic, així com els drets humans relatius a l'esport obtinguts mitjançant les Nacions Unides. Identifica també aquells àmbits en què els atletes i altres persones encara lluiten per a que els seus drets siguin reconeguts i respectats. Es recomanen, en ambdós casos, altres fonts on el lector podrà obtenir més informació.

2. Drets per als esportistes

En exaltar les virtuts morals i la promesa de l'esport, el Moviment Olímpic ha esdevingut un símbol de suport per al moviment dels drets dels atletes, un lloc on denunciar les injustícies. Els abusos als atletes i la negació dels seus drets simplement són incompatibles amb el ferm esperit del Moviment. En conseqüència, el Moviment Olímpic ha constituït un important punt comú per a la defensa dels drets humans, la lluita per aconseguir-los i la posterior realització dels mateixos.

Gran part dels drets explicats a continuació s'han obtingut i s'han institucionalitzat en organitzacions esportives nacionals i internacionals.

2.1. El dret de participar en l'esport

Malgrat les conegudes reivindicacions morals dels esportistes (la retòrica de la universalitat, el joc net, el caràcter i la igualtat de condicions), ben pocs dels qui van impulsar els esports moderns pretenien que fossin universals i inclusius. Al contrari, els esports van crear-se al segle XIX per a la socialització i el lleure de la classe social alta masculina. No obstant això, en un context on les exigències democràtiques cada cop eren més presents, les reivindicacions morals en l'esport van aplanar el terreny per a que els grups exclosos demanessin la seva part en el joc, mentre la promesa educativa de l'esport va provocar que els líders esportius oferissin oportunitats als exclosos i als desfavorits. L'obtenció per part dels que inicialment no van ser

inclosos (nois i homes treballadors, noies i dones, habitants de colònies i de països en vies de desenvolupament i persones amb discapacitats) del dret de participació va ser fruit d'un procés llarg i complex que sovint va necessitar la intervenció política. La història d'aquest procés es inseparable de la història de l'esport.

Per exemple, la lluita per aconseguir que noies i dones participessin plenament en l'esport ha durat més d'un segle i encara ara continua. A nivell internacional, va caldre que les dones amenacessin amb la creació dels seus propis Jocs Olímpics durant la dècada dels anys 20 perquè el CIO acordés a contracor incloure intervencions femenines en totes les Olimpíades. Malgrat la recent addició de moltes més proves femenines (per exemple, la inclusió del *curling* i del hoquei sobre gel femenins a Nagano; del pentatló, del taekwondo, del triatló, del waterpolo i de l'aixecament de pes femenins a Sydney; i del *bobsleigh* femení a Salt Lake) les dones encara no gaudeixen de les mateixes oportunitats per participar o per guanyar medalles que els homes. A nivell nacional, la dona ha aconseguit el dret de participar en l'esport mitjançant la pressió política, accions legals i l'exemple inspirador dels seus propis actes, en sintonia amb la seva entrada a l'ensenyament superior, al món laboral i a tots els altres aspectes de la societat moderna. L' Article IX de la Llei de Drets Civils dels Estats Units (*Civil Rights Act*) és una mostra del poder instrumental de la legislació a l' hora de forçar les institucions públiques per oferir oportunitats a les dones. Aquest dret, però, encara no s'està reivindicant a molts llocs del món.

El dret de les minories racials de participar en l'esport també ha sigut recolzat per nombroses lleis en contra de la discriminació, tot i que no s'ha aconseguit la mateixa igualtat que l'obtinguda per les dones. A les lligues esportives professionals nord-americanes, la discriminació més evident va donar pas a acords implícits entre els responsables dels torneigs per tal de prohibir la participació a les minories racials. Malgrat tot, les campanyes polítiques dels afro-americans i els diaris comunistes durant la dècada dels anys 30, així com el valuós paper de les minories racials a l'exèrcit durant la Segona Guerra Mundial, va fer cada cop més difícil que els propietaris dels equips neguessin un lloc als atletes de gran talent. En l'actualitat, fins i tot els esports tradicionalment elitistes com el tennis i el golf s'han obert a les minories ètnic-culturals i racials, amb campions afro-americans d'immens talent com Venus i Serena Williams o Tiger Woods.

Quant a l'esport olímpic, les Olimpíades sempre han ofert oportunitats per a l'harmonia racial permetent que atletes de tot el món compartissin l'esperit de la competició amistosa. Als Jocs Olímpics de Berlín de l'any 1936, malgrat l'actitud despectiva de Hitler envers els atletes negres, l'atleta alemany de salt de longitud Lutz Long va fer-se amic de Jesse Owens, un afro-american. Lutz, guiat per l'esperit dels Jocs fins i tot va ajudar Owens a realitzar un salt que li va fer guanyar una medalla d'or.

Així mateix, el Moviment Olímpic acceptant membres de gairebé totes les comunitats del món ha promogut enormement la participació.

Els atletes amb discapacitats han fet grans progressos en l'obtenció del dret de participació, tenint en compte les creixents oportunitats d'entrenament i de competicions. En l'actualitat el principal esdeveniment són els Paralímpics, que des dels Jocs Olímpics de Seül del 1988 se celebren immediatament després dels Jocs a la mateixa ciutat i a les mateixes instal·lacions. Els Special Olympics ofereixen una oportunitat similar a aquells atletes amb discapacitats mentals. No obstant això, la qüestió de les competicions igualitàries entre atletes amb discapacitats i no discapacitats és un tema pendent. L'èxit recent de Casey Martin en enfrontar-se a l'Associació de jugadors de golf professionals (Professional Golfers' Association) emparant-se en la Llei per als americans amb discapacitats (Americans with Disabilities Act) ha aplanat el terreny per a futurs progressos en aquest àmbit. Malgrat tot, l'ampli concepte que abraça el terme "discapacitats" probablement farà que els avenços en aquest terreny es produeixin a nivell individual i no mitjançant canvis globals.

Naturalment, el dret legal de participar pot semblar inútil si els qui estan interessats en practicar un esport no disposen de mitjans econòmics, formació i liderat per poder fer-ho. Les desigualtats en el si de la societat i entre comunitats i els obstacles per participar com l'elevat cost del equipament i de la quota d'inscripció descoratgen moltes persones que, si no fos així, els encantaria practicar esport. En alguns països, les dones només participen en instal·lacions cobertes per opció o exigència religiosa. Malgrat tot, són pocs els que avui dia al món considerin que el dret de participar en l'esport no hauria de ser compartit per tothom.

2.2. El dret de participar en el govern

Per als membres de les societats democràtiques, el dret de participar en la forma de govern i en la presa de decisions es dóna per descomptat. Els atletes, però, han hagut de lluitar per aconseguir el dret de participar en la forma de govern dels seus respectius esports. Aquesta participació, en el món esportiu, s'ha obtingut seguint dos camins diferents; un de directe, mitjançant l'elecció d'atletes per a què formin part d'organismes decisoris, i un d'indirecte a través de negociacions col·lectives de la representació sindical. Ambdues estratègies han tingut un pes important en la protecció dels drets dels atletes. Les organitzacions esportives nacionals i internacionals i les franquícies esportives professionals són monopolis i com a tals tenen un gran poder.

En el si del Moviment Olímpic, el dret de la representació d'atletes elegits per sufragi ha arribat al nivell més alt de la presa de decisions, el CIO. Els esportistes escollits representen les opinions i els punts de vista dels seus companys. La Comissió d'Atletes del CIO es va crear l'any 1981, després que nombrosos atletes d'arreu del món s'oposessin a la decisió presa pels respectius Comitès Olímpics Nacionals de boicotejar els Jocs Olímpics de Moscou, per tal de establir un lligam més estret entre els atletes en actiu i el CIO. Fins l'any 2000, però, la Comissió d'Atletes només era un òrgan de consulta. No va ser fins que la Comissió 2000 del CIO va recomanar-ho, immediatament després dels escàndols de Salt Lake City, que els atletes escollits van tenir veu i vot al CIO. Avui dia, els representants dels atletes són escollits pels seus mateixos companys cada cop que se celebren els Jocs Olímpics i els Jocs Olímpics d'Hivern. Els membres de la Comissió d'Atletes també formen part d'altres comissions olímpiques per a presentar el punt de vista dels seus amplis electorats. La Comissió d'Atletes ha sigut un instrument clau en la lluita a favor de l'esport olímpic sense dopatge i de la participació femenina en els Jocs Olímpics. El següent pas en la lluita pel dret de participar en la forma de govern es farà quan els atletes aconseguixin representació per sufragi en els seus respectius Comitès Olímpics Nacionals i en les Federacions Internacionals (actualment, aquest dret s'ha obtingut en molts pocs casos) i quan es creïn mètodes eficaços de comunicació i responsabilitat entre els atletes en actiu i els seus representants escollits.

En l'esport professional nord-americà, els atletes han seguit un altre camí per tal d'influir en les decisions que afecten les seves carreres i el seu esport: la representació sindical i la

negociació col·lectiva. La necessitat de crear associacions d'esportistes professionals va sorgir als anys 50, però van caldre dues dècades i nombroses vagues i accions legals per tal que aconseguissin ple reconeixement. Podria dir-se que els quatre sindicats esportius professionals a Nord Amèrica tenen més poder envers els seus superiors que el que tenen els atletes olímpics envers els seus òrgans de govern.

2.3. El dret de prendre decisions justes i imparcials

Les organitzacions esportives exerceixen un gran poder sobre els atletes. Les decisions que es prenen quant la selecció, l'entrenament i la disciplina poden construir o destruir la carrera d'un atleta. Els esportistes i els seus defensors han fet ús de les proteccions legals existents en les societats democràtiques per garantir el tracte just dels atletes. El dret a decisions justes i imparcials, en matèria de selecció, disciplina, dopatge, entrenament i proves; es basa en dos importants conceptes legals: l'imperi de la llei i la justícia natural.

L'imperi de la llei propugna una conducta de la societat humana basada en regles establertes i no en decisions discrecionals. Pel que fa als atletes, la petició del imperi de la llei es refereix normalment als següents aspectes:

- a) la normativa de la seva organització esportiva han de ser aprovades segons els procediments constitucionals adequats, fet que sol tenir lloc en la reunió general anual, i;
- b) la normativa ha de ser exhaustiva i clara per tal d'evitar situacions en què es donin interpretacions i malentesos.

L'imperi de la llei crea requisits de procediment que salvaguarden els drets dels atletes a l'hora d'establir normes en el si de les seves organitzacions esportives.

La "justícia natural" és necessària en circumstàncies en que la normativa no és prou clara o bé s'ha produït un conflicte pel que fa la seva aplicació, sobretot en matèria de selecció, disciplina, dopatge, entrenament i proves. El primer requisit de la justícia natural és un procediment just. Així mateix, exigeix que els següents requisits s'acompleixin en cas de decisions disciplinàries:

- el dret d'acomplir la notificació del cas;
- el dret a una notificació de l'audiència;
- el dret a una audiència;
- absència de parcialitat;
- el dret a la representació;
- el dret a cridar i realitzar un contrainterrogatori als testimonis;
- el dret a una decisió escrita;
- el dret a gravar l'audiència;
- el dret d'apel·lació.

Hi ha una altres dos requisits legals que vetllen pel dret de l'atleta d'una decisió justa i imparcial: la normativa de les organitzacions esportives ha de ser conforme amb la llei i les sentències disciplinàries han de reflectir la gravetat de la infracció.

En molts països, aquestes proteccions són emparades pel sistema jurídic que afecta tots els ciutadans, per tant els atletes poden recórrer a les accions legals per a resoldre els conflictes. Malgrat això, en els esports d'élite aquests conflictes s'han de resoldre al més aviat possible ja que si es retarden més del compte pot significar la fi de la carrera d'un atleta. Per tal de garantir que els atletes disposin d'un sistema ràpid i just a l'hora de tractar conflictes internacionals de manera imparcial, el CIO ha creat el Tribunal Arbitral de l'Esport (TAS). El TAS no depèn de cap organització esportiva i "treballa per tal de facilitar la resolució de les disputes relacionades amb l'esport mitjançant l'arbitri o la mediació" (Tribunal Arbitral de l'Esport). Les decisions preses pel TAS tenen la mateixa validesa que les sentències de les corts ordinàries. Així mateix, el TAS proporciona als atletes un mètode ràpid per a la resolució de conflictes i accés a professionals especialitzats en temes esportius. Aquest organisme ha demostrat ser molt eficaç, sobretot quan se celebren Jocs Olímpics, moment en què hi ha disponibles les vint-i-quatre hores del dia nombrosos arbitres de renom internacional per a la resolució de disputes. Com a conseqüència de la creació del TAS, molts governs nacionals i organitzacions esportives estan establint mecanismes similars a nivell nacional. Un exemple recent el trobem a Canadà on s'ha creat el Centre de Resolució de Disputes Esportives (*Sport*

Dispute Resolution) en virtut de la Llei sobre l'esport i l'activitat física (*Physical Activity and Sport Act*).

2.4. El dret de participar en un esport sense droga

Un atleta ha de ser lliure de competir, destacar i guanyar sense haver de consumir substàncies químiques perjudicials o encarar-se a competidors envigorits gràcies a substàncies prohibides que millorin el seu rendiment. Amb aquesta finalitat, els atletes han lluitat pel dret de competir en igualtat de condicions per mitjà de la promoció de l'esport sense dopatge. Encara s'està definint allò que es considera acceptable que consumeixin els atletes, ja sigui per a optimitzar la seva actuació (per exemple, vitamines o suplementos vitamínics) com per a millorar el seu estat de salut (per exemple, medicaments per al refredat o fàrmacs amb recepta mèdica com el Prozac). A mesura que la recerca científica avanci en aquest camp, la definició de l'atleta sense drogues continuarà canviant.

El dret clau per als atletes en la lluita a favor de l'esport sense dopatge i del bon estat de salut en general és el dret de consentiment informat, els elements del qual són:

- el consentiment s'ha de donar de manera lliure i voluntària;
- l'atleta ha de conèixer la natura de l'entrenament, de les proves o del tractament, així com els resultats esperats, les alternatives i els possibles efectes secundaris;
- el consentiment ha de ser específic per a un tractament, una prova o una intervenció en concret.

El dret de consentiment informat requereix que els entrenadors, els metges i altres responsables esportius informin i eduquin els atletes sobre l'entrenament, els complements i les proves, així com la regulació nacional i internacional relativa a les substàncies prohibides. També implica una gran responsabilitat per part dels atletes, ja que tenen l'obligació d'informar-se. Les recomanacions del Fòrum Internacional d'Atletes (*International Athletes' Forum*) pel que fa la lluita antidopatge expressen la magnitud del significat de "consentiment informat": "Els atletes hauran d'assumir tota la responsabilitat en cas de consumir qualsevol substància, inclosos els complements vitamínics, que podrien donar un resultat positiu en el control antidopatge" (CIO, 2002:1).

Com a competidor, l'atleta té el dret de fer front només a reptes en que no es faci ús impropri de les drogues i l'obligació d'abstenir-se del dopatge.

L'Agència Mundial Antidopatge (WADA) dirigeix i coordina la lluita antidopatge en l'esport internacional i olímpic. La WADA, creada l'any 1999 pel CIO i pels governs nacionals i internacionals, estableix els estàndards comuns per a la lluita anti-dopatge i té caràcter independent.

3. Desenvolupament dels drets per als esportistes

No tots els drets que els atletes i els seus defensors creuen merèixer són reconeguts i respectats. Els següents drets encara ara s'estan reivindicant. En alguns casos, encara es debaten, mentre en d'altres els conceptes són clars però els respectius drets no estan plenament reconeguts, i no diguem respectats.

3.1. Drets dels mitjans de comunicació

La cobertura informativa dels esports d'alt nivell és un negoci milionari. Les astronòmiques sumes de diners que es paguen pels drets d'emissió, pels esports professionals i esdeveniments especials com ara els Jocs Olímpics, depenen de la exclusivitat de la informació. És a dir, les organitzacions esportives poden seguir guanyant grans quantitats de diners per la venda dels drets d'emissió mentre tinguin el control de la informació a través de la titularitat dels drets. Si la informació no es pogués limitar i controlar, els drets d' "exclusivitat" no tindrien cap sentit. El debat entorn qui posseeix la informació i fins quin punt les organitzacions esportives tenen dret a controlar la seva difusió, són els temes centrals pel que fa els drets dels atletes als mitjans de comunicació.

Quan un òrgan de govern esportiu concedeix els drets d'emissió a una entitat mediàtica, a qui pertanyen llavors les imatges dels atletes individuals? Com a representants d'una organització esportiva/ club/ equip nacional, realment "pertanyen" a l'òrgan de govern esportiu les imatges de l'atleta? I tenen dret a vendre aquestes imatges? De quins recursos disposa l'atleta si la seva imatge es fa servir d'una manera que ell no aprova?

La propietat de la informació va més enllà de la imatge de l'atleta i està inextricablement lligada al control d'aquesta informació. Als Jocs Olímpics de Sydney, van prohibir als atletes publicar els seus diaris durant la celebració dels Jocs (Barringer, 2000). L'economia del CIO estaria en perill si no pogués vendre els drets d'emissió "exclusius", és que no tenen el dret de protegir la seva organització? D'altra banda, qualsevol atleta hauria de tenir la llibertat d'expressar les seves opinions, experiències i emocions sempre que volgués i on més ho desitgés. Alguns defensors afirmen que els atletes haurien de tenir accés als seus propis mitjans de retransmissió quan se celebren els Jocs Olímpics, de manera que poguessin comunicar directament els seus punts de vista i les seves impressions al públic de l'esdeveniment.

Mentre el món en general s'enfronta a problemes legals derivats de l'arribada d'Internet, la tecnologia mòbil i altres avenços en matèria de comunicació, les repercussions en el món de l'esport encara s'han de veure. Moltes de les qüestions plantejades pels progressos de la tecnologia de la comunicació s'estan discutint i solucionant als tribunals i són aquests precedents legals els que dissenyaran el futur dels drets dels atletes als mitjans de comunicació.

3.2. Drets mèdics

La professionalització de l'esport ha comportat un augment de l'ús de mètodes científics com a mitja per millorar el rendiment. Les proves i els tractaments mèdics sovint s'utilitzen per a l'entrenament i l'avaluació dels atletes, així com en cas de lesió i rehabilitació. Un resultat positiu o negatiu en les revisions mèdiques poden tenir importants repercussions en la carrera i en la vida d'un atleta (per exemple, pèrdua de promoció, d'ajuts, etc.). Les qüestions legals clau per als atletes respecte als drets mèdics són el dret de "consentiment informat" i el "dret a un historial mèdic confidencial". Els elements del "consentiment formal" són:

- el consentiment s'ha de donar de manera lliure i voluntària;
- l'atleta ha de conèixer la natura de l'entrenament, de les proves o del tractament, així com els resultats esperats, les alternatives i els possibles efectes secundaris;
- el consentiment ha de ser específic per a un tractament, una prova o una intervenció en concret.

En cas de proves mèdiques o exàmens realitzats per un professional mèdic, l'atleta té dret a:

- un informe complet dels resultats;
- el dret a la confidència (verbal, escrita, o de qualsevol altra manera);
- publicació dels resultats o de l'historial mèdic exclusivament amb consentiment escrit per part de l'atleta.

Les qüestions de confidència i consentiment són crítics quan són els metges de la seva associació o organització esportiva qui els tracten.

3.3. Drets d'educació

Atès l'origen del Moviment Olímpic i la filosofia educativa de Pierre de Coubertin, resulta una ironia que avui dia els atletes hagin de lluitar per obtenir el dret a l'educació. En l'era industrial, l'esport organitzat sempre s'ha considerat un element important per a una educació equilibrada. Malgrat això, la creixent competició, la pressió per destacar i la professionalització de l'esport han obligat els atletes a invertir la major part del seu temps i de la seva energia en l'esforç atlètic. L'educació es deixa de banda, o s'ignora, fins la fi de la carrera de l'atleta. Ells mateixos admeten que el fet de centrar-se totalment en l'esport no els ajuda a preparar-se per a la seva vida després de l'esport, i, per tant, el dret a una bona educació és crític. Els atletes haurien de gaudir del dret a participar en cursos, o en programes d'estudi de la seva elecció. A més a més. Haurien de poder combinar els horaris de pràctiques, proves i competicions amb els de les classes i els exàmens. També haurien de ser més flexibles les institucions educatives per tal que els atletes poguessin mantenir un equilibri entre la seva carrera acadèmica i professional.

4. La lluita a favor dels drets humans i la seva aplicació en l'esport

La lluita a favor dels drets humans continua a tot el món. En certs països encara ara es lluita per llibertats tan fonamentals com la llibertat d'expressió, de pensament, d'associació o de reunió. En altres parts del món s'intenten aconseguir el dret a un nivell de vida, sanitat, educació i cultura dignes. La creença universal que tothom té certs drets i llibertats fonamentals és el lligam que uneix la gran varietat de temes, cultures, experiències, lleis, religions i polítiques arreu. La Declaració Universal dels Drets Humans és l'expressió d'aquests drets i llibertats. Aquesta Declaració Universal, un acord legalment vinculant per als països signataris, ha millorat notablement els drets dels ciutadans internacionals, en totes les esferes de la seva vida: feina, lleure, educació, esport, govern. La Declaració Universal dels Drets Humans també ha motivat la creació de convencions internacionals que lluiten per a reparar els drets de col·lectius específics; per exemple, els drets de les dones, de la infància, de les minories racials (Convenció Internacional dels drets del nen, Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació racial, Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra les dones). Aquestes convencions internacionals també són legalment vinculants per als països signataris.

En el món de l'esport, el moviment a favor dels drets humans ha conduït a la creació de cartes específiques per al món de l'esport, com la Carta Internacional de l'Educació Física i l'Esport (*International Charter of Physical Education and Sport*), la Carta Europea de l'Esport (*European Sports Charter*) i la Declaració dels Drets dels Joves Atletes (*Bill of Rights for Young Athletes*). Encara que aquestes cartes no tenen el pes de la llei internacional, exerceixen pressió moral sobre els governs per tal de millorar la qualitat de l'activitat física dels ciutadans.

4.1. La Declaració Universal dels Drets Humans

La Declaració Universal dels Drets Humans, adoptada per les Nacions Unides l'any 1948 i seguidament ratificada per quasi tots els governs del món, podria considerar-se la fita més important de la coalició internacional que va lluitar en contra del feixisme durant la Segona Guerra Mundial. Els drets expressats en la Declaració no són valors absoluts universals, sinó els drets que els governs de tot el món mitjançant un consens internacional consideren

inalienables a tothom. La particularitat de la Declaració Universal és que s'inspira en les dues principals tradicions polítiques dels segles XIX i XX, les llibertats individuals defensades pel liberalisme polític i les aspiracions col·lectivistes del socialisme i de la política comunal. Els principals drets de la Declaració són:

- igualtat davant la llei;
- llibertat de pensament, d'expressió, d'associació i de reunió;
- prohibició de la discriminació, de la detenció arbitrària i del càstig injust;
- dret al treball, al descans i al lleure;
- dret a un digne nivell de vida, d'educació, de salut i de vida cultural.

Tot i que se senten també legítimes crítiques a la Declaració, sobretot pel que fa l'individualisme i l'imperialisme cultural (veure Howard, 1996), la seva presentació exhaustiva de drets ha actuat de crida a la protecció i la millora de les vides de les persones arreu del món.

4.2. Cartes específiques de l'esport

La Carta Internacional de l'Educació Física i l'Esport, adoptada l'any 1978 per la Conferència General de la UNESCO, és un exemple de les diverses declaracions de l'activitat física com a dret humà. Els elements clau de la Carta de la UNESCO són que l'educació física i l'esport:

- Són un dret fonamental de tots;
- Són indispensables per a l'educació permanent;
- Han de satisfer les necessitats individuals i socials;
- Han de ser practicats per persones preparades;
- Requereixen instal·lacions i equipaments adequats;
- Propicien valors ètics i morals;
- Propicien una comunicació mediàtica positiva.

Els Principis Fonamentals del Moviment Olímpic també defensen l'esport com a dret humà (Principi 8), com a contribució als valors morals i educatius (Principi 2, Principi 6), i com a mecanisme potencial per a contribuir a la dignitat humana i a la pau (Principi 3).

Altres cartes esportives específiques també serveixen per a reforçar el dret a l'esport i l'activitat física de qualitat. Encara que cap d'aquestes cartes o declaracions comporten obligacions legals, empenyen enèrgicament els governs i els organismes esportius a realitzar canvis positius. Així mateix, fan possible que els ciutadans disposin d'un arma de pressió moral i són una bandera ben visible per a les campanyes públiques.

4.3. Exemples de l'aplicació dels drets humans en l'esport

4.3.1. Els drets de les dones

El moviment pels drets humans, així com les declaracions esportives específiques que defensen l'esport per a tots han lluitat a favor de la igualtat en la participació de la dona en l'esport. Per exemple, la Declaració de Brighton sobre la Dona i l'Esport, adoptada per la Primera Conferència Internacional sobre la Dona i l'Esport l'any 1994, relaciona explícitament igualtat i equitat per a les dones en l'esport amb els drets humans:

- a) Els estats i governs prendran totes les mesures necessàries per assegurar que les institucions i organitzacions responsables de l'esport acatin les disposicions de la Carta de les Nacions Unides, de la Declaració Universal dels Drets Humans i de la Convenció de les Nacions Unides sobre l'eliminació de qualsevol forma de discriminació contra la dona;
- b) La igualtat d'oportunitats per competir i participar en l'àmbit esportiu – ja sigui amb finalitats d'oci i lleure, promoció de salut o competència d'alt nivell – és un dret inherent a totes les dones, independentment de la seva raça, color, idioma, religió, creença, orientació sexual, edat, estat civil, discapacitats, convicció política o afiliació i origen social o nacional;
- c) Els recursos, poder i responsabilitat s'assignaran amb justícia i sense discriminació de gènere, però aquesta assignació haurà de rectificar els desequilibris injustos d'avantatges que tinguin les dones i els homes (Grup de Treball Internacional sobre la Dona, 1998).

L'aplicació de la legislació dels drets humans ha impulsat la causa dels drets humans de les dones en l'esport reconduint l'atenció de la igualtat a l'equitat. La lluita per la igualtat fou un important primer pas, oferint les mateixes oportunitats a dones i noies en l'esport i l'activitat física. L'article 9 de la Declaració dels Drets Civils d'Estats Units és un bon exemple d'igualtat

legislada. Això no obstant, des que va acceptar-se el principi d'igualtat, també s'ha reconegut que homes i dones no són iguals, un tracte igual no és sempre un tracte just. El debat sobre la legislació dels drets humans pot reparar aquesta injustícia defensant l'equitat en comptes de la igualtat. L'equitat és proporcionar a tothom un accés just als recursos socials, i a la vegada admetre que pot ser que tinguin diferents interessos i necessitats. A Canadà, aquest concepte ha fet que moltes organitzacions d'esbarjo hagin canviat un "programa basat en la demanda" (per exemple, satisfent les necessitats dels col·lectius més afavorits, com les organitzacions d'hoquei que promouen la participació masculina) per un de "basat en les necessitats" que vol oferir activitats de lleure adequades a tots els grups, tant si són majoritaris com si no ho són.

4.3.2. Anti-apartheid

La campanya internacional contra l'apartheid en l'esport és un bon exemple de la unió de tot el sistema esportiu per aplicar els drets humans en l'esport. Durant els anys 60 i 70, responent a la demanda dels esportistes que formaven part del grup majoritari de persones de color de la Sudàfrica de l'apartheid perseguides i privades de vot i dels seus defensors d'arreu del món, el CIO va suspendre i més tard expulsar el Comitè Olímpic sud-africà format exclusivament per persones de raça blanca. Els anys següents, a mesura que la campanya internacional contra l'apartheid en l'esport portava la moratòria contra les relacions esportives amb la Sudàfrica de l'apartheid fins als principals organismes esportius i esdeveniments – mitjançant lobbies i pressió política com el boicot a les cites esportives importants –, el CIO va aportar la seva persuasió moral a la campanya. .

L'exclusió de la competició esportiva internacional de l'apartheid sud-africà va jugar un paper simbòlic a l'hora de desacreditar aquest règim discriminatori davant l'opinió pública internacional i donar suport aquells qui lluitaven contra l'apartheid. A començaments dels anys 90 va contribuir notablement en el final definitiu de l'apartheid, donant un clar exemple del poder moral que té l'esport per a canviar la societat, fins i tot aquelles tan brutalment repressives com les del règim de l'apartheid a Sud Àfrica. És evident que l'ètica esportiva de igual tracte, joc net i esport per a tots va fer difícil que els atletes i els responsables fessin els ulls grossos davant aquesta discriminació.

4.4. Reptes per a obtenir drets humans dins i fora de l'esport

Tot i que s'han produït notables avenços en el reconeixement de certs drets – als ciutadans, atletes, dones, nens, minories racials, per anomenar-ne alguns – existeixen encara reptes a l'hora d' aplicar-los.

Els drets, per natura, són polítics i contingents; és a dir, el reconeixement i l'aplicació dels drets d'un col·lectiu en particular implica negociació i lluita entre els interessats. Per exemple, per tal d'aconseguir igualtat en els fons destinats a l'esport femení, poden reduir-se els fons per als homes. Encara que els homes entenguin el dret de les dones de participar; les reduccions de pressupost, equipaments, espais, etc. que es produeixen a l'hora de compartir els recursos poden fer-ho difícil d'acceptar. Així mateix, la creació d'un dret per una persona o grup implica un deure o responsabilitat per una altra persona o per un altre grup. Per exemple, l'articulació dels drets dels atletes augmenta la responsabilitat de les seves organitzacions esportives per tal d'assegurar que els procediments són justos i supervisats pels entrenadors i responsables. Els drets també requereixen ser interpretats i aplicats. Aquest poder sol residir en l'estat (i en el cas de l'esport, en l'òrgan de govern esportiu) i li atorga la llicència per a definir i interpretar el sentit d'un dret i qui se'n pot beneficiar. En darrer lloc, els drets són com els músculs, si no s'exerciten, perden força. L'aplicació dels drets requereix reconeixement i lluita continuus, així com negociació i comunicació.

Un altre dels reptes que planteja l'aplicació dels drets és el conflicte entre els drets col·lectius i els individuals. A Canadà, la prohibició de fumar en llocs públics, de feina, restaurants, etc. és un exemple de com els drets col·lectius poden eclipsar els individuals. Els beneficis per a la salut de la majoria minen el dret de l'individu de portar a terme una activitat legal, encara que poc saludable. I al contrari, l'èmfasi en els drets individuals als Estats Units, alguns podrien dir, s'ha traduït en uns serveis sanitaris, educatius i de seguretat social deficients per a molts ciutadans. Els atletes que competeixen a nivell nacional i internacional tampoc no estan al marge d'aquest conflicte. Un esportista olímpic representa el seu país, i com a tal, si el seu CNO decideix no participar en els Jocs, pot ser que l'atleta no hi participi tampoc. Per fortuna, sembla que l'era dels boicots s'ha acabat, ja que fomentava la desunió el fet que un atleta no pogués exercir el seu dret individual de participar si no estava d'acord amb la decisió del seu CNO de no participar-hi.

Trobem autèntics límits en la tasca del Moviment Olímpic sobre atletes i drets humans. El dilema és que si el Moviment Olímpic inclou tot el món, haurà de fer els ulls grossos davant de pràctiques indesitjables i, fins i tot punibles, que es produeixen dins les comunitats nacionals participants a través dels seus Comitès Nacionals Olímpics. Els crítics retreuen al CIO que hagi permès la victòria en Jocs Olímpics de certs països que no respectaven els drets humans o que hagi deixat participar països que només tenien atletes masculins. John Hoberman manifesta que el CIO mitjançant el seu rebuig a interferir en les polítiques internes dels països i dels membres hostils, porta a terme un "universalisme amoral" (Hoberman, 1986:2). Els defensors argumenten de diverses maneres que si el CIO només permetés la participació en els Jocs dels països que respecten els drets humans, la llista seria realment curta; que el CIO com a organització esportiva té poc poder per a influir els governs; i que és més útil apropar el missatge i la pràctica de l'esport olímpic als països repressors que no pas excloure'ls. La qüestió, però, és si el CIO ha callat davant nombrosos conflictes que afectaven l'aplicació dels drets humans i de la democràcia arreu del món. A més a més, tot i el creixent suport internacional a la treva olímpica durant la celebració dels Jocs, el CIO no ha tingut gaire èxit a l'hora d'aconseguir l'objectiu més fervent de Coubertin, la pau internacional.

Malgrat tot, cada cop més el CIO s'està convertint en un escenari on es respecten els drets dels atletes i on en poden obtenir de nous. Per exemple, amb la creació del TAS i l'elecció d'atletes per al CIO, és molt poc probable que es repeteixin els abusos del passat, com ara l'expulsió arbitrària de Tommie Smith i John Carlos dels Jocs Olímpics del 1968 a causa de la seva protesta silenciosa al pòdium o els procediments poc científics de identificació de sexe de les etapes inicials. La reacció immediata del CIO davant l'escàndol del suborn a Salt Lake City i, durant la celebració d'aquests Jocs, el favoritisme dels jutges de patinatge mostra com és molt més sensible respecte les seves responsabilitats envers els drets dels atletes.

No obstant això, no ens podem conformar. Els atletes en actiu i els seus seguidors han de trobar la manera de fer que els seus representants siguin propers i responsables per tal que no perdin el contacte amb les preocupacions de la competició i l'entrenament com els antics oligarques.

El Moviment Olímpic pot ser i, de fet, hauria de ser més contundent a l'hora d'empènyer els seus propis membres i els governs cap a l'ampliació d'oportunitats i la reducció de les barreres per a tothom, i així convertir l'esport en un dret humà.

4.5. Desenvolupament dels drets humans en l'esport

L'abast dels drets humans en l'esport va més enllà dels atletes i de les seves condicions de participació. Els drets dels treballadors i els dels nens són dos exemples de campanyes actuals relacionades amb l'esport a favor dels drets humans.

4.5.1. Els drets dels treballadors

La fabricació d'equipament, calçat i vestimenta esportiva s'ha investigat amb cura pel que fa als drets humans dels treballadors. Organitzacions estudiantils, eclesiàstiques i sindicals han portat a terme campanyes a favor dels drets humans dels treballadors. Aquestes campanyes, basades en la legislació laboral, ambiental i dels drets humans intenten millorar les condicions laborals dels nens i adults que treballen en fàbriques on se'ls explota tant als països desenvolupats com en vies de desenvolupament. Han estat molt útils per a establir codis de conducta per les corporacions i mecanismes per a controlar el seu compliment. Un d'aquests codis de conducta exigeix que els clubs esportius signataris i les universitats s'assegurin d'utilitzar equipament atlètic i vestuari fabricat segons el codi. Aquestes campanyes s'han intensificat per a la preparació dels Jocs Olímpics d'Atenes 2004, atès que les principals empreses proporcionaran l'equipament als equips nacionals.

Tot i que hi ha hagut avenços en aquest terreny, l'eficàcia dels codis de conducta per a millorar les condicions laborals a les indústries que fabriquen productes esportius encara s'ha de determinar (veure Moberg 1999). No obstant això, aquestes campanyes demostren clarament que l'esport té el poder de fer pressió per a la millora dels drets humans, fins i tot quan aquells que els menyspreen (en aquest cas, les multinacionals) són aliens als mecanismes d'aplicació de les organitzacions esportives i dels països signataris.

4.5.2. Els nens i l'esport

Respecte als nens i l'esport, la qüestió dels drets engloba diversos aspectes. Trobem la qüestió de la participació i la natura d'aquesta participació. També els nens que treballen en la

fabricació d'equipament esportiu és un tema preocupant. La legislació dels drets humans que vetllen per les necessitats dels nens s'ha codificat en la Convenció Internacional dels Drets del Nen. En la convenció s'inclouen nombrosos drets dels nens, inclosos:

- El dret a l'educació, al lleure, a l'oci i a les activitats culturals;
- Prohibició de qualsevol forma d'explotació;
- El dret a una opinió pròpia.

Aquests drets, encara que afecten totes les esferes de la vida dels nens, tenen especial importància en la participació esportiva dels infants, ja sigui a nivell d'oci o a nivell d'alta competició. La preocupació per la competició, explotació, exclusió i seguretat en l'esport infantil han portat a la creació de cartes específiques per al món de l'esport, incloses la Declaració dels Drets dels Joves Atletes (*Bill of Rights for Young Athletes*) i els drets dels atletes infantils d'alt rendiment exposats en la Defensa Internacional per a nens (*Defence for Children International*). Un altre cop, les cartes específiques de l'esport només tenen valor moral, tot i que la Convenció dels Drets del Nen té valor legal en els països signataris. Els reptes en nom dels drets dels nens poden servir-se dels articles de la Convention per tal de millorar les condicions de l'esport, del lleure i de l'oci de tots els infants.

5. Conclusions

Des que la Declaració Universal dels Drets Humans va ser ratificada ara fa 50 anys, s'ha avançat notablement en el reconeixement i l'aplicació dels drets dels atletes i de tots els éssers humans. Malgrat això, aquests progressos no han estat universals, molts col·lectius i països desfavorits encara manquen dels drets fonamentals per viure dignament. Què podem fer, com a atletes i éssers humans, per la causa dels drets dels atletes i dels éssers humans en general?

1. Coneixeu els vostres drets i exerciu-los.
2. Informeu-vos de les qüestions relatives al vostre esport i al vostre país..
3. Informeu-vos de les campanyes i dels temes referents als drets humans que s'estan portant a terme actualment.

4. Beneficieu-vos de la legislació nacional i de les convencions internacionals, que tenen la força de la llei.
5. Sol·liciteu informes al vostre govern sobre les convencions internacionals.

El Moviment Olímpic posseeix un gran potencial com a instrument de canvi en la campanya a favor dels drets humans dels atletes. Es tracta d'una organització molt visible, potent, multinacional i ben arrelada que es va fundar seguint els principis del joc net, esport per a tots i pau. Com podem enfortir la contribució del Moviment Olímpic en l'aplicació dels drets humans?

1. Els atletes, responsables esportius i entrenadors han de fer córrer la veu de l'Olimpisme.
2. L'Olimpisme s'ha de centrar en la "pedagogia dels esports olímpics" i s'ha de premiar la seva obtenció.
3. Fer pressió sobre el CIO per tal que incorpori els drets humans com a factor determinant a l'hora d'atorgar premis.
4. Fer pressió sobre els Comitès Nacionals Olímpics per que esdevinguin defensors nacionals de "l'esport per a tots".
5. Donar suport als esforços i iniciatives del CIO referents als drets humans portats a terme amb organitzacions com les Nacions Unides, UNICEF i la Organització Mundial de la Salut.

Aquesta lliçó s'ha centrat en els drets humans en general i en els esforços dels atletes per aquests drets. Això no obstant, cal agrair les nombroses contribucions anònimes arreu del món. Els amplis canvis legislatius són crucials per al reconeixement dels drets humans, però no hem de descuidar la importància dels drets individuals. Un entrenador que adapta els espais per tal que un nen amb discapacitats pugui participar, un treballador d'un centre de lleure que crea un programa per a satisfer les necessitats insatisfetes de les dones immigrants, o un pare que lluita contra l'homofòbia de l'equip del seu fill, per citar exemples, tots ells contribueixen al reconeixement dels drets humans, encara que no els vegin com a tals. Tant si la vostra aportació és local com global, la culminació de tots els nostres esforços és el que ens fa avançar en la causa dels drets humans per a tots.

Bibliografia

- Barringer, F. (2000): "Web-leery Olympics limit news". *New York Times*, Sept. 25.
Disponible a: <http://www.nytimes.com/2000/09/25/technology/25WEB.html> or
<http://lists.essential.org/pipermail/upd-discuss/2000q3/000087.html>
- Hoberman, John (1986): *The Olympic crisis : sports, politics and the moral order*. New York : Caratzas
- Hoberman, John (1995): "Toward a theory of Olympic internationalism", *Journal of Sport History*, 22 (1), p. 1-37
- Howard, R. (1996): "Human Rights and the Culture Wars", The McKay – Thode Lecture, McMaster University, 17 October
- International Working Group on Women and Sport (1998): *Women and sport: from Brighton to Windhoek: facing the challenge*. London : UK Sports Council.
- IOC (2002): *International Athletes Forum, 19 – 20.10.2002 / Final recommendations*. Lausanne : International Olympic Committee. Disponible a: http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_568.pdf
- IOC (2003): *Olympic Charter: 29 November 2002*. Lausanne : International Olympic Committee. (http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_122.pdf)
- Kidd, Bruce (1991): "A new orientation to the Olympic Games", *Queen's Quarterly*, 98 (2), p. 363-374
- Quanz, Dietrich (1995): "Formatting power of the IOC founding the birth of a new peace movement", *Journal of Olympic History*, 3 (1), p. 6-16
- MacAloon, John (1981): *This great symbol: Pierre de Coubertin and the origins of the Modern Olympic Games*. Chicago : University of Chicago Press
- MacAloon, John, (1986): *Intercultural education and Olympic sport*. Montreal : Canadian Olympic Association
- Moberg, D. (1999): "Bringing down Niketown", *The Nation*, 7 June, p. 15-19
- UNESCO (1978): *International charter of physical education and sport*. Paris : UNESCO.
Disponible a: http://www.unesco.org/education/educprog/eps/EPSanglais/EVENTS_ANG/international_charter_ang.htm
- UNICEF (1989): *Convention on the rights of the child*. Geneva : UNICEF
Disponible a: <http://www.unicef.org/crc/crc.htm>

United Nations (1945): *Charter of the United Nations*. New York : United Nations. Disponible a: <http://www.un.org/Overview/Charter/contents.html>

United Nations (1948): *Universal Declaration of Human Rights*. Geneva : United Nations Department of Public Information. Disponible a: <http://www.unhchr.ch/udhr/lang/eng.htm>

United Nations (1965): *International convention on the elimination of all forms of racial discrimination*. Geneva : Office of the High Commissioner for Human Rights
Disponible a: http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/d_icerd.htm

United Nations (1979): *Convention on the elimination of all forms of discrimination against women*. Geneva : Office of the High Commissioner for Human Rights
Disponible a: <http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/e1cedaw.htm>

U.S. Department of Education (1997): "Achieving success", in Title IX: 25 years of progress. Washington : U.S. Department of Education. Disponible a: <http://www.ed.gov/pubs/TitleIX/part5.html>

Lectures recomanades

Athletes CAN (1994): *Athlete-centred sport discussion paper*. Ottawa : Athletes CAN
Disponible a: <http://www.athletescan.com/e/publications/AthleteCentredDiscussion.doc>

Bissell, T. (1998): "Nike, Asia, and free trade failures", *Canadian dimension*, November-December, p. 35-37

Booth, D. (1998): *The Race game: sport and politics in South Africa*. London : Frank Cass

Christian Aid (1997): *A sporting chance: tackling child labour in India's sports goods industry*. London: Christian Aid

Council of Europe (1992): *European sports charter*. Strasbourg: Council of Europe
Disponible a: <http://cm.coe.int/ta/rec/1992/92r13rev.htm>

Donnelly, P. (1997): "Child labour, sport labour: applying child labour laws to sport", *International Review for the Sociology of Sport*, 32(4), p. 389-406

Guelke, A. (1993): "Sport and the end of apartheid", in L. Allison (ed.), *The Changing politics of sport*. Manchester : Manchester University Press, p. 151-170

International Working Group on Women and Sport (1994): *Brighton declaration on women and sport: women, sport and the challenge of change*. Tokyo : International Working Group on Women and Sport. Disponible a: http://www.iwg-gti.org/pdfs/brighton_e.pdf

IOC (1999): *Report by the IOC 2000 Commission to the 110th IOC Session: Lausanne, 11th and 12th December 1999*. Lausanne : International Olympic Committee.

Disponible a: http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_588.pdf

Kidd, B.. and M. Eberts, (1982): *Athletes' rights in Canada*. Toronto : Ministry of Tourism and Recreation

Kidd, B. and P. Donnelly (2000): "Human rights in sport", *International Review for the Sociology of Sport*, 35(2), p. 131-148

MacNeill, M., P. Donnelly. and Knight, G. (2001): "Corporate training: identity construction, preparation for the Sydney Olympic Games and relationships between Canadian media, swimmers and sponsors", *Olympika*, X, p. 1-32

Martens, R. and V. Seefeldt (eds.) (1979): "Bill of rights for young athletes" in *Guidelines for children's sports*. Washington : American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance. Disponible a:
<http://ed-web3.educ.msu.edu/ysi/bill.html>

McLaren, R. (1998): "A new order: athletes' rights and the Court of Arbitration at the Olympic Games", *Olympika*, 7, p. 1-24

Timons, Bob (2002): *The NCAA: who protects student-athletes: a proposal for the student athletes' bill of rights*. Lawrence : The National Student Athletes' Rights Movement
Disponible a: <http://www.studentathletesrights.org/Bill%20of%20Rights/>

Weiler, P. (2000): *Leveling the playing field: how the law can make sports better for fans*. Cambridge : Harvard University Press

Wenner, L. (1998): *Media Sport*. London : Routledge

Enllaços relacionats

ADRsportRED, Prevenció i resolució de disputes en el sistema esportiu de Canadà (*Preventing and resolving disputes in the Canadian sport system*)
<http://www.adrsportred.ca>

Associació Canadenca per al desenvolupament de les Dones, l'Esport i l'Activitat Física (*Canadian Association for the Advancement of Women and Sport and Physical Activity*)
<http://www.caaws.ca/english/index.htm>

Tribunal Arbitral de l'Esport (*Court of Arbitration for Sport*)
<http://www.tas-cas.org/>

Defensa Internacional del Nen (*Defence for Children International*)
<http://www.defence-for-children.org/>

Associació Internacional d'Atletes contra la Droga (*International Association of Athletes Against Drugs*)

<http://www.iaaad.org/eng/menu.htm>

Grup de Treball Internacional sobre la Dona i l'Esport (*International Working Group on Women and Sport*)

<http://www.iwg-gti.org/e/>

Comitè Internacional Olímpic

<http://www.olympic.org/>

Comitè Internacional Paralímpic

www.paralympic.org

Comissió d'Atletes del CIO

http://www.olympic.org/uk/organisation/commissions/athletes/index_uk.asp

Grup de Treball sobre la Dona i l'Esport del CIO

http://www.olympic.org/uk/organisation/commissions/women/index_uk.asp

Comitè Olímpic Nacional de Sudàfrica (*National Olympic Committee of South Africa*)

<http://www.nocsa.co.za/>

UNESCO, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

<http://www.unesco.org/>

UNICEF

<http://www.unicef.org/>

Nacions Unides

<http://www.un.org/english/>

Estudiant units contra les fàbriques humanes (*United Students Against Sweatshops*)

<http://www.people.fas.harvard.edu/~fragola/usas/index.html>

WADA, Agència Mundial Antidopatge

<http://www.wada-ama.org/en/t1.asp>

Fundació d'Esports de Dones (*Women's Sports Foundation*)

<http://www.womenssportsfoundation.org/cgi-bin/iowa/index.html>

Consorti pels drets dels treballadors (*Worker Rights Consortium*)

<http://www.workersrights.org/>

Organització Mundial de la Salut

<http://www.who.int/>

Atletes i Drets Humans

El Moviment Olímpic és més que una organització esportiva i Pierre de Coubertin va comprendre el potencial de l'entrenament atlètic i de la competició per millorar en l'autorealització. En aquesta lliçó, Bruce Kidd analitza els diversos drets dels atletes respecte a la participació, el govern i la presa de decisions, així com el tema del dopatge, centrant-se en el desenvolupament d'altres drets en l'àrea dels mitjans de comunicació, la medicina i l'educació. Els drets dels mitjans tenen a veure amb el concepte de propietat de la informació en la venda de drets i el control de l'atleta sobre la seva imatge. També es debat el dret a l'educació, que molt atletes han de deixar de banda per entrenar i competir. La part final de la lliçó relaciona els drets esportius amb la necessitat de negociació i lluita entre interessos determinats com els nens i l'esport. La lliçó conclou amb una visió per ampliar la causa dels drets dels atletes i la contribució potencial del Moviment Olímpic en aconseguir-ho. Encara que es consideren necessaris canvis legislatius més amplis, l'autor posa èmfasi en la importància dels Drets Humans a nivell individual.

Bruce Kidd
University of Toronto, Canada

Centre d'Estudis Olímpics
Universitat Autònoma de Barcelona

Edifici N. 1a. planta
08193 Bellaterra (Barcelona)
Espanya

Phone +34 93 581 1992
Fax +34 93 581 2139

<http://ceo.uab.cat>
ceoie@uab.cat